

POLITIET

ASKER OG BÆRUM POLITIDISTRIKT

POLITIETS INNSATS 22/7

LOKAL EVALUERING

Forord

Politiet stod den 22.juli 2011 overfor sin hittil største utfordring i moderne tid. Omfanget av den uønskede og ekstraordinære hendelsen har, og vil prege norsk politi i lang tid fremover.

I etterkant er det viktig at vi drar nytte av de erfaringer vi gjorde oss den 22.juli 2011.

En bred gjennomgang og evaluering av politiets innsats er viktig for å lære mest mulig av det som ble gjort.

Asker og Bærum politidistrikt grenser til Oslo og Nordre Buskerud politidistrikt som var direkte berørt av hendelsene som inntraff den 22.juli 2011. Vår oppgave var å samhandle med, og yte bistand til de berørte politidistriktene.

Asker og Bærum politidistrikt håper denne evalueringsrapporten kan bidra til læring og videreutvikling av norsk politi. Det være seg lokalt og nasjonalt.

Vi vil med dette rette en stor takk til alle som har bidratt til denne rapporten, det være seg intervjuobjekter eller respondenter på spørreundersøkelsen.

Sandvika, 19. november 2011.

Bjørn Almås
Politioverbetjent

Jørgen Jacobsen
Politioverbetjent

INNHOOLD

1.	INNLEDNING OG SAMMENDRAG	4
1.1.	Innledning	4
1.2.	Sammendrag	4
2.	FAKTUM	6
2.1.	Ekspløsjonen i Regjeringskvartalet	6
2.2.	Skyting pågår, Utøya	6
2.3.	Tidslinjer med de viktigste hendelsene	7
3.	RAMMER FOR EVALUERINGEN	8
3.1.	Formål	8
3.2.	Evalueringsutvalgets sammensetning	8
3.3.	Mandat	8
3.4.	Sammenlikningsgrunnlag og avgrensning	9
3.4.1.	Organisatoriske avgrensninger	9
3.4.2.	Politifaglige avgrensninger	9
3.4.3.	Avgrensning i tid	9
3.5.	Andre avklaringer	9
3.5.1.	Begrepsavklaringer	9
3.5.2.	22. juli-kommisjonen	10
3.5.3.	Sentralt evalueringsutvalg	10
3.5.4.	Evalueringsutvalg øvrige politidistrikt/særorgan	11
3.5.5.	Evalueringsutvalgets habilitetsvurdering	11
3.6.	Metode	11
3.6.1.	Datainnsamling	11
3.6.2.	Bruk av logger	12
3.6.3.	Bruk av møtereferat	12
3.6.4.	Befaring i innsatsområdene	12
3.6.5.	Kvalitativ innsamling av data	12
3.6.6.	Kvantitativ innsamling av data	13
3.6.7.	Bruk av referansepersoner	13
3.6.8.	Svakheter med metodevalg	14
3.7.	Fra ordinær drift til krisehåndtering	17
4.	FUNN	18
4.1.	Forberedelsesfasen	18
4.1.1.	Rammer: Lover, forskrifter, direktiver, retningslinjer, planverk	18
4.1.2.	Status 22. juli 2011: Kapasitet og kompetanse	18
4.1.3.	Spørreundersøkelsen:	20
4.1.4.	Læringspunkter foreberedelsesfasen	29
4.2.	Gjennomføringsfasen	31
4.2.1.	Meldingsfasen	32
4.2.2.	Aksjonsfasen	34
4.2.3.	Nedtrappingsfasen	44
4.2.4.	Læringspunkter gjennomføringsfasen	44
4.3.	Etterarbeidsfasen	45
4.3.1.	Rammer: Lover, forskrifter, direktiver, retningslinjer, planverk	46
4.3.2.	Asker og Bærum politidistrikt	46
4.3.3.	Læringspunkter etterarbeidsfasen	47
5.	SAMLET VURDERING OG FORSLAG TIL ENDRINGER.....	48

1. Innledning og sammendrag

1.1. Innledning

Asker og Bærum politidistrikt er landets minste politidistrikt med et flateinnhold på 292 km² og har 320 ansatte. Pr 22.juli 2011 var det 193 personer med politiutdannelse ansatt ved politidistriktet. De to kommunene hadde pr 1.januar 2011 et innbyggerantall på 168 073 (j.fr statistisk sentralbyrå). Innbyggertallet i de to kommunene øker jevnt slik at det reelle innbyggerantallet pr 22.juli 2011 nok var noe høyere.

Legger man til grunn at innbyggerantallet var 168 073 pr 22.7.2011 gir dette en politidekning på 1,14 polititjenestemenn pr. 1000 innbygger. I Politirøllemeldingen, utredningen "Politiet mot 2020" er det et uttalt mål at politidekningen skal opp mot 2,0 polititjenestemenn pr 1000 innbygger. Spriket mellom det uttalte mål og de harde fakta er således stort.

1.2. Sammendrag

Hovedutfordringen Asker og Bærum politidistrikt stod ovenfor den 22.juli 2011 kan i første rekke knyttes til mangel på informasjon og kommunikasjon i de første hektiske timene (meldingsfasen og aksjonsfasen). Ulike telefoni og sambandsløsninger i Nordre Buskerud og Asker og Bærum politidistrikt var med på å bidra til dette.

Sett under ett ser det ut til at Asker og Bærum politidistrikt håndterte sin rolle som bistandsdistrikt på en god måte i forbindelse med handligene i Oslo og på Utøya den 22.juli 2011.

Hva gjelder Asker og Bærum politidistrikt sin generelle kompetanse, kapasitet og innsatsevne knyttet til håndtering av ekstraordinære hendelser og kriser er bildet noe mer nyansert.

Kompetansen ved politidistriktet ser ut til å være god for håndtering av den daglige driften, men blir noe svekket hvis den knyttes til ekstarordinære hendelser og kriser. Den ble ytterligere svekket ved ferieavvikling i 2011.

Når det gjelder kapasiteten (kompetanse, personell og utstyr) til å håndtere den daglige driften, er distriktet noe delt i sitt syn, men oppfatningen jevnt over er at den er for dårlig. Kapasiteten svekkes ved ekstraordinære hendelser og kriser, og forsterker seg ytterligere ved ferieavvikling.

Konklusjonen er derfor at Politidistriktets innsatsevne (kapasitet, beredskap og planverk) ikke er god nok. Dette skyldes i all hovedsak mangel på innsatspersonell, noe mangelfullt planverk og manglende øvelse av krisehåndteringapparatet (stab).

Kunnskapen rundt opprettelse og drift av evakuerte- og pårørende senter er mangelfull.

Oppfølgingen av pårørende i ettertid ser derimot ut til å ha blitt ivaretatt på en god måte ved Asker og Bærum politidistrikt.

Personalomsorg har vært viktig for å ivareta de involverte tjenstepersoner i ettertid. De aller fleste tjenstepersoner har gitt uttrykk for at de har blitt ivaretatt på en god og profesjonell måte.

2. Faktum

2.1. Eksplosjonen i Regjeringskvartalet

Fredag den 22.juli 2011 kl. 15:26 mottok operasjonssentralen i Oslo politidistrikt første melding om bombeeksplosjonen i regjeringkvartalet (*ref. justisministerens redegjørelse for stortinget den 10.11.2011*). Den kraftige eksplosjonen med store påfølgende materielle skader skulle i ettertid vise seg å ha tatt livet av 8 mennesker.

Fredag den 22.juli 2011 om ettermiddagen hadde en patrulje fra Asker og Bærum et oppdrag med å transportere en fange fra Ila til Oslo fengsel. Da patruljen kjørte inn i Oslo politidistrikt, lyttet de i Oslo politidistrikt sin arbeidskanal. Dette er i tråd med retningslinjene som gjelder. Ca kl 15:45 ble de, via Oslo politidistrikt sin arbeidskanal, oppmerksom på at det hadde vært en bombeeksplosjon i Oslo sentrum. Patruljen tok etter det umiddelbart kontakt med operasjonssentralen i Asker og Bærum politidistrikt for å informere dem om forholdet.

2.2. Skyting pågår, Utøya

Fredag den 21.juli 2011 kl 17:25 mottok operasjonssentralen i Nordre Buskerud politidistrikt, via akuttmedisinsk kommunikasjonsentral (AMK), den første telefonen om angrepet på Utøya. Første patrulje fra Nordre Buskerud politidistrikt ankom fergekaia til Utøya ca kl. 17:50. Mannskap fra Beredskapstroppen hadde sitt oppmøtested på Storøya og var på plass der ca kl. 18:09. Beredskapstroppen gikk i land på Utøya kl. 18:25 og lokaliserte raskt gjerningsmannen. De har i ettertid opplyst at gjerningsmannen ble pågrepet kl. 18:27. Materiale fra Nordre Buskerud angir et noe senere pågripelsestidspunkt, mellom kl. 18:32 og 18:34 (*ref. justisministerens redegjørelse for stortinget den 10.11.2011*).

Det har i ettertid vist seg at 69 mennesker døde som følge av gjerningsmannens handlinger på Utøya.

Operasjonssentralen ved Asker og Bærum politidistrikt opprettet PO- logg om forholdet på Utøya den 22.juli.2011, ca. kl. 17:52, men mottok de første nødsamtalene om forholdet ca 10-20 minutter før dette. I tidsrommet fra kl. 17:00 og til kl 19:00 fikk

operasjonssentralen inn 40 nødsamtaler. Av disse var det 2 samtaler som ble avbrutt av innringer (lagt på) uten å få svar innen 20 sekunder. Videre var det 5 samtaler som ble avbrutt av innringer (lagt på) uten å få svar etter 20 sekunder. Operasjonssentralen besvarte således 33 av innringerne på 112 i denne perioden.

Ingen av nødsamtalene kom direkte fra personer som fysisk befant seg på Utøya.

De aller fleste av samtalene var relatert til hendelsen på Utøya, og informasjonen som ble gitt var at det var skyting på Utøya, at flere personer lå nede og at det var observert en mann med automatgevær. Det var i all hovedsak ungdom og foreldre med barn som hadde tilhørighet på Utøya som ringte. Ungdommene befant seg i området Sandvika Storsenter og Sandvika sentrum når de ringte. De var igjen blitt varslet av sine venner som befant seg på Utøya hvorpå de ringte 112 og havnet på operasjonssentralen i Asker og Bærum. Meldingene til Asker og Bærum politidistrikt var således annenhånds informasjon.

2.3. Tidslinjer med de viktigste hendelsene

Med bakgrunn i dokumentinnsamling og samtaler med involverte tjenestemenn er det utarbeidet en egen tidslinje for Asker og Bærum med de viktigste hendelsene.

Vi kan allikevel ikke utelukke at det er noen feilkilder her. De som gjorde tjeneste på operasjonssentralen den 22.juli 2011 forklarer dette billedlig i forbindelse med intervjuet: *"Ved eskalering fra det ordinære og opp til en slik uønsket/ekstra ordinær hendelse som vi erfarte den 22.juli 2011 ble det vanskelig å loggføre i sanntid innledningsvis".* Årsaker til dette blir beskrevet som: *"kapasiteten på operasjonssentralen med kun 2 personer, viktige varslinger internt og meldinger som skulle sendes på samband, samt prioritering av 112 samtaler".*

Detaljert tidslinje med de viktigste hendelsene, se vedlegg 1.

3. Rammer for evalueringen

3.1. Formål

Formålet med evalueringen er å få kunnskap om Asker og Bærum politidistrikt sin håndtering av hendelsen i Oslo og på Utøya som bistandsdistrikt.

3.2. Evalueringsutvalgets sammensetning

Det lokale evalueringsutvalget har bestått av to medlemmer. Politioverbetjent Bjørn Almås, som er distriktets beredskapsplanlegger og ass. stabssjef, samt politioverbetjent Jørgen Jacobsen som er NK ved operativ seksjon, Bærum politistasjon.

I tillegg har vi hatt bistand av rådgiver Eline Hassel Asheim fra Spanings og Etterretningsseksjonen. Hun har Statsvitenskapelig bakgrunn og har bistått i forbindelse med tolkingen og bearbeidingen av spørreundersøkelsen.

3.3. Mandat

Det overordnede formålet for evalueringen ved Asker og Bærum politidistrikt har tatt utgangspunkt i et sitat fra PBS I. "Evaluering av politiinnsats skal ha et positivt, pedagogisk formål, nemlig å lære mest mulig av det som ble gjort. Evalueringen skal konsentrere seg om forhold som kan ha betydning for fremtidig oppgaveløsning. Den skal ikke ha som formål å avdekke feil og finne syndebukker" (PBS 1, pkt. 15.3).

Oppdraget har således vært å evaluere Asker og Bærum politidistrikt sin håndtering av bistanden til Oslo og Nordre Buskerud politidistrikt. Deretter å kunne vurdere Asker og Bærum politidistrikt sin kapasitet og kompetanse til å håndtere omfattende og komplekse hendelser. Sentrale spørsmål i evalueringen har vært knyttet til:

- Varlings og situasjonsrapportering
- Organisering, planverk, ledelse og samordning
- Evakuerte og pårørende
- Informasjon og mediehandtering

3.4. Sammenlikningsgrunnlag og avgrensning

Politiet i Norge har aldri håndtert så omfattende og komplekse hendelser som de stod ovenfor den 22.juli 2011. Sammenlikningsgrunnlaget kan derfor være noe uklart, da vi ikke har noen tidligere hendelser å sammenligne med. Skal man legge befolkningens forventninger til grunn, medias synspunkter eller en generell tanke om hva vi som etat burde kunne håndtere, sett med politiets øyne?

Når det gjelder selve hendelsene den 22.juli har vi derfor tatt utgangspunkt i vår rolle som bistandsdistrikt, med de forventninger dette medfører.

Hva gjelder Asker og Bærum politidistrikt sin generelle kompetanse, kapasitet og innsatsevne har vi forsøkt å kartlegge hvordan distriktet er rustet til å håndtere tilsvarende hendelser dersom de hadde oppstått i vårt politidistrikt.

3.4.1. Organisatoriske avgrensninger

Vi har ikke evaluert noen annen organisasjon enn Asker og Bærum politidistrikt.

3.4.2. Politifaglige avgrensninger

Vi har forholdt oss til mandatet og derfor ikke evaluert noe som har med lokalt PST eller etterforskningen å gjøre. Det kriminaltekniske arbeidet er å anse som etterforskning.

3.4.3. Avgrensning i tid

Evalueringen omfatter perioden 22.juli - 15.august 2011.

3.5. Andre avklaringer

3.5.1. Begrepsavklaringer

I mandatet og spørreundersøkelsen har vi benyttet begreper som kompetanse, kapasitet og innsatsevne.

Med *kompetanse* forstås i denne sammenheng kunnskap, ferdigheter og evner som kan anvendes til å utføre pålagte oppgaver.

Med **kapasitet** forstås i denne sammenheng Asker og Bærum politidistrikt sine evner (personell, utstyr og kompetanse) til å håndtere forskjellig type hendelser.

Med **innsatsevne** forstås i denne sammenheng summen av kompetanse og kapasitet, samt beredskap og planverk politidistriktet har for å håndtere uønskede og/eller ekstraordinære hendelser og kriser.

3.5.2. 22. juli-kommisjonen

22.juli-kommisjonen har i brev av 14.oktober 2011 henvendt seg til politimesteren i Asker og Bærum. I brevet anmodet de om å få utlevert aktuelle logger og rapporter som er utarbeidet i forbindelse med hendelsene den 22.juli. Lokalt evalueringsutvalg har etter anmodning fra politimesteren imøtekommet dette, og oversendt følgende dokumentasjon:

- Tidslinje.
- Stabslogg.
- Vaktjournaler (PO).
- Tiltakskort ”Skarpe oppdrag”.
- Tiltakskort ”Eksplosiver, bombetrussel og terrorbomber”.
- Egenrapport fra en tjenestemann.

I ettertid har de også anmodet om å få utlevert evalueringsrapporten etter hendelsen som inntraff på Skui den 22.april.2006 (mann skutt og drept av politiet etter forutgående skuddveksling). 22.juli kommisjonen har fått tilsendt en anonymisert utgave av denne evalueringsrapporten.

3.5.3. Sentralt evalueringsutvalg

Gjennom evalueringsprosessen har det lokale evalueringsutvalget hatt jevnlig kontakt med det sentrale utvalget. Vi har deltatt på alle samlinger som har vært i regi av det sentrale utvalget. I tillegg har vi hatt to arbeidsmøter med en representant fra det sentrale utvalget, samt flere telefonsamtaler. Vi har således samarbeidet på en god og konstruktiv måte.

Vi har i tillegg forholdt oss til en felles mappestruktur i politinettet hvor vi hatt tilgang til veiledningsmateriell og aktuell informasjon.

3.5.4. Evalueringsutvalg øvrige politidistrikt/særorgan.

Vi hadde innledningsvis et samarbeidsmøte med Søndre Buskerud politidistrikt. Dette ble gjort med bakgrunn i at begge distrikter anså at de hadde sammenfallende oppgaver som bistandsdistrikter den 22.juli og dagene etter. Det ble ikke meislet ut noen felles strategi for evalueringsprosessen, og etter det første innledende møte har vi kun hatt sporadisk telefonkontakt med evaluator i Søndre Buskerud politidistrikt.

3.5.5. Evalueringsutvalgets habilitetsvurdering

Jørgen Jacobsen var på ferie den 22. juli 2011 og uken etter.

Bjørn Almås er assisterende stabssjef ved Asker og Bærum politidistrikt. Han fungerte som stabssjef den 22.juli.2011. Han var således sterkt involvert i arbeidet knyttet til hendelsene som skal evalueres. Hans habilitet er diskutert med det sentrale evalueringsutvalget og lokalt i organisasjonen. For å sikre oss en ryddig prosess og minimere habilitetsproblemer, har vi vært nøye med å belyse dette ovenfor respondentene. Mot slutten av hvert intervju har han derfor forlatt intervjuet slik at respondentene fritt har kunnet kommentere hans arbeid/habilitet ovenfor Jørgen Jacobsen.

Med bakgrunn i at dette skal være politiets evaluering av seg selv, er ikke utvalget å anse som innhabilt.

3.6. Metode

3.6.1. Datainnsamling

Vi har i evalueringsprosessen hatt en todelt tilnærming.

Den ene delene har vært konsentrert rundt Asker og Bærum politidistrikt sin håndtering av selve hendelsene i Regjeringskvartalet og på Utøya i perioden 22. juli – 15. august 2011. Vi har i all hovedsak kartlagt dette ved hjelp av gruppeintervjuer.

For å kunne si noe om Asker og Bærum politidistrikt sin generelle kompetanse, kapasitet og innsatsevne har vi benyttet en spørreundersøkelse som ble sendt ut til et representativt utvalg av ansatte.

3.6.2. Bruk av logger

Følgende logger er benyttet i forbindelse med datainnsamling:

- Po-logg vedrørende bombeeksplosjonen i regjeringskvartalet, se vedlegg 2.
- Po-logg vedrørende skyting på Utøya, se vedlegg 3.
- Stabslogg, se vedlegg 4.
- Telefontrafikk på ICCS -22.juli.2011 i tidsrommet 15.00 til 23.00, se vedlegg 5.

3.6.3. Bruk av møtereferat

Referat fra intervjuene er benyttet for å belyse pkt. 4.2 (Gjennomføringsfasen) og pkt. 4.3 (Etterarbeidsfasen). Referatene ligger ikke vedlagt rapporten, men oppbevares som kildemateriale.

3.6.4. Befaring i innsatsområdene

Vi har ikke ansett befaring i innsatsområdene som relevant i forbindelse med vår lokale evaluering da Asker og Bærum politidistrikt kun har vært et bistandsdistrikt.

3.6.5. Kvalitativ innsamling av data

Vi har gjennomført totalt 9 gruppeintervjuer. I forkant av intervjuene utarbeidet vi en momentliste med temaer som vi ønsket belyst. Momentlistene ble sent ut til intervjurespondentene i forkant, se vedlegg 6 - 14. Temaene varierte fra gruppe til gruppe, men enkelte sentrale spørsmål ble belyst av samtlige grupper. Intervjuene ble gjennomført i et av politidistriktets møterom. Det ble satt av ca 3 timer til hvert gruppeintervju. Noen av intervjuene tok litt kortere tid, mens andre varte noe lenger.

Gruppene var fordelt slik:

- Operasjonssentralen (4 stk)
- Første politipatrulje som ble sendt til Utøya fra Asker og Bærum politidistrikt (2 stk).
- Øvrig innsatspersonell som ble sendt til Utøya den 22-23. juli (10 stk)
- Tjenestemenn som var på Evakuerte- og pårørendesenter på Sundvollen hotell (4 stk).
- Kriminalvakta/pårørendekontakter (4 stk).
- Avgivelse stab Nordre Buskerud politidistrikt (2 stk).
- Stab i Asker og Bærum (6 stk)
- Personalomsorgsarbeidet (4 stk)
- Samleplass evakuerte/pårørende på Thon hotell (2 stk)

Mer informasjon om intervjuene og dets funn, se pkt. 4.2 og 4.3.

3.6.6. Kvantitativ innsamling av data

For å få informasjon om Asker og Bærum politidistrikt sin generelle kompetanse, kapasitet og innsatsevne knyttet til uønskede og/eller ekstraordinære hendelser og kriser, ble det laget en spørreundersøkelse der målet var å få informasjon om hvordan de ansatte stiller seg til dette. Grunnet evalueringsrapportens tidsfrist var det ikke mulig å sende undersøkelsen til alle ansatte i distriktet. Det ble derfor gjort et representativt utvalg på 50 personer, og disse har ulike roller og ansvarsområder i distriktet. De 50 utvalgte ble samlet i totalt åtte grupper. Gruppetilhørighet ble bestemt i forhold til deres daglige funksjon ved politidistriktet. I de tilfellene hvor respondentene fra en gruppe innehar ulike funksjoner ved politidistriktet, har vi ikke gått inn og sett på enkelt svar. Et representativt utvalg er nødvendig for å kunne gi et realistisk bilde av det undersøkelsen er ment å belyse. Inndelingen i grupper etter funksjon gjør det også mulig å se hvordan ansatte på ulike nivåer i organisasjonen, og med ulike ansvarsområder, forholder seg til tema som har å gjøre med kompetanse, kapasitet og innsatsevne. Å identifisere holdninger, både internt og på tvers av gruppene, kan også gi et helhetlig bilde av distriktets kompetanse, kapasitet, og innsatsevne. Svarprosenten er på 100 %, alle har altså besvart undersøkelsen. Mer informasjon om spørreundersøkelsen og dets funn, se pkt 4.1.3.

De ulike gruppene har fordelt seg slik:

- PM eller PMs ledergruppe (10 personer).
- Operasjonsleder eller NK operasjonsleder (12 personer).
- Innsatsleder (6 personer).
- Leder/NK E1.10, E2.10, Tjenestekontor (5 personer).
- Fagleder hund, UEH leder, HI Våpen (3 personer)
- SES (6 personer).
- Kriminalvakta (4 personer).
- Øvrige (4 personer).

Spørreundersøkelsen er i sin helhet vedlagt, se vedlegg 15 – 17.

3.6.7. Bruk av referansepersoner

Det er ikke brukt andre referansepersoner enn de som er intervjuet eller har gjennomført spørreundersøkelsen.

3.6.8. Svakheter med metodevalg

Mål ved en datainnsamling er å fange inn virkeligheten slik den oppleves av de som studeres. Dette byr på utfordringer, og det er en rekke fallgruver som kan bidra til at de dataene man innhenter ikke er i samsvar med den virkeligheten som informantene besitter. Det er derfor nødvendig å ha et bevisst forhold til dette når en skal tolke dataene.

Datainnsamlingen i denne rapporten har primært foregått på to måter:

En spørreundersøkelse (en kvantitativ datainnsamlingsmetode) og en rekke intervjuer (en kvalitativ datainnsamlingsmetode). Begge innsamlingsmetodene har sine sterke og svake sider, og det er altså viktig å ha disse klart for seg, fordi dataene danner grunnlaget for hvilke konklusjoner som trekkes. Her vil noen av metodenes svakheter bli presentert - først svakheter ved bruk av spørreundersøkelser (den kvantitative metoden) og deretter svakheter ved bruk av intervjuer (den kvalitative metoden).

Kvantitativ metode:

Metodiske svakheter ved bruk av spørreundersøkelser kan vise seg på ulike områder, primært i a) hvordan selve undersøkelsen er utformet og b) hvem som besvarer den. Når det gjelder utformingen av selve spørreskjemaet er det mange elementer som er nødvendig å være klar over når dataene skal tolkes, og konklusjoner trekkes. Sentrale spørsmål er følgende: Er det noe ved spørreskjemaets oppbygging/struktur som er med å påvirke svarene til respondentene? Har spørreundersøkelsen et klart formål? Har undersøkelsen en ryddig eller rotete oppbygging? Er spørsmålene i samsvar med formålet? Er spørsmålene tydelige, eller er det rom for tolkningsmuligheter? Er spørsmålene for generelle slik at det er vanskelig å ta standpunkt, eller er de for smale? Brukes det ord og formuleringer som respondentene kjenner seg igjen i, eller er vokabularet ukjent? Stemmer svaralternativene overens med spørsmålene? Er det gode svaralternativer – er de gjensidig utelukkende og er alle svarmuligheter dekket? Eller er det noen som mangler, og dermed tvinger respondentene til å avgi et svar de egentlig ikke står inne for? Er spørsmålene ledende stilt? Stilles spørsmålene i en logisk rekkefølge? Og ikke minst – har dataene en høy validitet, altså er dataene relevante / presise for problemstillingen? Og til sist: den/de som tolker svarene – er dette gjort godt eller dårlig?

Spørreskjemaet som har blitt benyttet i denne rapporten er laget med utgangspunkt i hva POD har ønsket å belyse, men selve utformingen har blitt gjort av Bjørn Almås og Jørgen Jacobsen ved Asker og Bærum politidistrikt. Formålet har altså vært å belyse Asker og Bærum politidistrikt sin generelle kapasitet, kompetanse og innsatsevne knyttet til uønskede og/eller ekstraordinære hendelser og kriser. Ut fra bestemte og aktuelle tema har respondentene måtte ta stilling til ulike påstander ved å krysse av i diverse svaralternativer for grad av enighet (helt uenig, uenig, verken eller, enig helt uenig) og grad av kjennskap (svært dårlig, dårlig, verken eller, godt svært godt, ikke aktuelt for meg). Sett i lys av spørsmålene over er det alltid viktig å være klar over de utfordringene det er å lage et spørreskjema. For å åpne for presiseringer av svarene er det derfor lagt inn diverse fritekstfelt der respondentene kan skrive mer informasjon eller presisere sine svar ytterligere.

Hva så med utfordringer i forhold til hvem som besvarer undersøkelsen? 50 personer ble altså valgt ut til å besvare den. Et viktig spørsmål er hvorvidt disse 50 er de rette til å uttale seg om det undersøkelsen ønsker å belyse. Er det et representativt utvalg, eller burde andre personer heller vært utpekt? Og videre: Er det fornuftig å dele inn utvalget i ulike grupper etter funksjon? Burde flere grupper vært med – eller kanskje færre? Og videre: Har respondentene vært ærlig i sine svar? Har de tenkt nøye over svarene sine? Har det vært mulig å samarbeide om svarene, eller har åpne diskusjoner påvirket hvordan respondentene har besvart? Kan nærheten til Bjørn Almås og Jørgen Jacobsens på noen måte hatt effekt på svarene som er avgitt? Og videre: Har respondentene forstått spørsmålene riktig? Med andre ord: har svarene (dataene) høy pålitelighet – høy reliabilitet – og gir et riktig bilde av situasjonen? Det er med andre ord her mange utfordringer og hensyn, og det er viktig å ha dette i tankene når en tolker dataene, samt i de konklusjonene som trekkes.

Kvalitativ metode (intervjuer):

Også under kvalitative datainnsamlingsmetoder – her intervjuer, er det en rekke ulike elementer som kan påvirke svarene til respondentene. Det er derfor viktig å ha disse klart for seg når en skal tolke svarene som gis.

For å samle inn data til denne rapporten ble det avholdt intervjuer. Det var Jørgen Jacobsen og Bjørn Almås som holdt disse. Totalt skulle 42 personer blitt intervjuet,

men av ulike årsaker ble tre forhindret fra å møte, samt at en person måtte gå fra intervjuet etter ca 45 minutter. Det totale antallet fullt gjennomførte intervjuer ble dermed 38, og de utvalgte ble intervjuet kun en gang. Intervjuene var alle gruppeintervjuer der antall deltakere varierte fra to til ti, og det ble totalt avholdt ni gruppeintervjuer. Hver enkelt gruppe bestod av personer som hadde gjennomført nokså like arbeidsoppgaver i forbindelse med 22.juli. I forkant av intervjuene ble det sendt ut en mal over tema som var ønsket belyst. Hvilke metodiske utfordringer kan knyttes til de gjennomførte intervjuene? Under følger punkter som det er viktig å vurdere når en skal tolke svarene som ble avgitt:

For det første: Var de som ble kalt inn på intervju en representativ gruppe for Asker og Bærum politidistrikt, eller burde andre personer blitt innkalt? For det andre: Kan sted for intervjuene ha påvirket svarene som ble avgitt? (ble de avholdt på et kontor eller i mer nøytrale omgivelser?) For det tredje: Kan intervjuernes posisjon i forhold til informantene hatt innvirkning på svarene som ble gitt? Kan det at Bjørn Almås og Jørgen Jacobsen avholdt intervjuene, og som selv er ansatte i Asker og Bærum politidistrikt, på noen måte ha påvirket svarene som ble avgitt fra respondentene? Kan intervjuobjektene på noen måte ha vært uærlige i sine svar fordi de av ulike årsaker ikke mente det var rom/stemming for ærlighet? Ble svarene deres formet ut fra det de trodde at intervjuerne ønsket / antok å høre? Er det habilitet? For det fjerde: Benyttelse av gruppeintervjuer – er dette med på å styre svarene i noen bestemt retning? Formes holdninger/meninger av dominerende personer, slik at andres oppfatninger ikke kommer frem? Får alle intervjuobjektene uttale seg? Er det rom/åpenhet for ulike oppfatninger i gruppa? For det femte: At det i forkant av intervjuene ble sendt ut en mal for temaer som skulle bli tatt opp – kan dette på noen måte ha påvirket svarene som ble avgitt? Er svarene pålitelige? Var det muligheter til å samkjøre svarene på forhånd slik at bildet som tegnes ikke er korrekt? For det sjette: Ble det stilt gode og relevante spørsmål? Og videre: det at intervjuene holdt en nokså fast struktur – kan dette ha gjort at annen viktig informasjon ikke kom frem? For det syvende: Forstod informantene spørsmålene korrekt, eller svarte de på noe annet (validitet)? Og ikke minst: Har intervjuerne forstått informantene riktig? (Bjørn Almås og Jørgen Jacobsen ba noen enkeltpersoner i etterkant av intervjuene om en presisering av om de hadde forstått informantene korrekt).

Det er altså mange utfordringer knyttet til datainnsamling, både ved bruk av kvalitative og kvantitative metoder.

3.7. Fra ordinær drift til krisehåndtering

Det vil ofte være en glidende overgang fra daglig tjeneste med linjeledelse til eskalering mot det ekstraordinære (*PBS I, kapittel 8.1*). Dette gjaldt også for Asker og Bærum politidistrikt den 22.juli 2011. Politimesteren og ledelsen ved Bærum politistasjon ble tidlig varslet om hendelsen i Oslo, og kunne således tidlig tilpasse ledelsessystemet.

4. Funn

Vi har i hovedsak benyttet spørreundersøkelsen for å kartlegge momentene i forberedelsesfasen, dvs. den kompetanse, kapasitet og innsatsevne som Asker og Bærum politidistrikt hadde før den 22.juli.2011, se pkt. 4.1.2. Enkelte av momentene i forberedelsesfasen er også blitt belyst gjennom intervjuene.

For å kartlegge gjennomførings- og etterarbeidsfasen har vi utelukkende støttet oss til det som kom frem i intervjuene, se pkt. 4.1.3 og 4.1.4

4.1. Forberedelsesfasen

4.1.1. Rammer: Lover, forskrifter, direktiver, retningslinjer, planverk

Vi har benyttet politimesterens disponeringsskriv 2011 og Politiets Beredskapssystem I-III som rammer.

4.1.2. Status 22. juli 2011: Kapasitet og kompetanse

I Politimesterens disponeringsskriv for 2011, vedlegg 18, er det tatt utgangspunkt i sentrale styringsdokumenter. Satsningsområdene for Asker og Bærum politidistrikt i 2011 er:

- Organisert og grenseoverskridende kriminalitet
- Vinningskriminalitet
- Narkotika
- Kriminalitet blant unge

Beredskap er ikke noe sentralt tema i disponeringsskrivet men er på generelt grunnlag beskrevet som følger under ordenstjeneste:

”Politidistriktet skal inneha nødvendig beredskap og tilgjengelighet slik at publikum raskt kan få hjelp når det er behov for det. Dette er et sentralt element når det gjelder å skape trygghet i befolkningen i Asker og Bærum. Politidistriktet må ha den nødvendige kompetanse og kapasitet til å sikre en god oppgaveløsning innen viktige operative tjenesteområder som trafikkisikerhetsarbeid, redningstjeneste, krisehåndtering, ordenstjeneste mv. Det skal tilstrebes å utdanne og trene den operative stab slik at den kan fungere slik det forutsettes i sentrale føringer”.

Status Asker og Bærum politidistrikt 22. juli 2011:

Stab:

Asker og Bærum politidistrikt endret sitt stabsoppsett i 2010. Staben består nå av seks faste medlemmer og seks faste stedfortredere. Det er kun stabssjefen som har formell kompetanse i form av kurs innen stabsarbeid.

Beredskapsplanlegging:

Asker og Bærum politidistrikt har 1 tjenesteperson ansatt i funksjon som Beredskapsplanlegger. Han benyttes også på støtteliste ved Operasjonssentralen. Således er det litt i underkant av ett årsverk avsatt til beredskapsplanlegging ved politidistriktet.

PBS Web er implementert ved politidistriktet. Alle tiltakskort som foreløpig er produsert ved politidistriktet (8 stk) ligger tilgjengelig. Tiltakskortet for "Eksplosiver, bombetrussel og terrorbomber" ble publisert 2. juli 2011, se vedlegg 19. Tiltakskortet for "Skarpe oppdrag" ble publisert 9. februar 2011, se vedlegg 20. I tillegg er det publisert konkrete objektsplaner for nesten alle ungdoms- og videregående skoler, samt enkelte særskilte objekter som befinner seg i politidistriktet.

Øvelser/trening:

Asker og Bærum politidistrikt har gjennomført to IP kurs innenfor temaet "skyting pågår". Det var både teoretisk og praktisk gjennomføring. I tillegg har det blitt gjennomført flere IP kurs med innhold knyttet til "øyeblikkelig aksjon". Det har ikke vært gjennomført øvelser eller treninger rettet mot bombetrussel eller terrorbomber.

Innsatspersonell:

Asker og Bærum politidistrikt hadde følgende antall personer i de enkelte kategorier den 22.juli 2011:

- IP 3: 20 tjenestepersoner, fordelt på operativ seksjon i Asker, operativ seksjon i Bærum og Spanings- og etterretningsseksjonen.
- IP 4: Ca 70 tjenestepersoner hovedsaklig fordelt på operativ seksjon i Asker, operativ seksjon i Bærum, spanings- og etterretningsseksjonen. I tillegg er enkelte tjenestepersoner i kategori 4 fordelt på etterforskningsseksjoner ved politidistriktet.

- Innsatsleder: Det er ansatt seks faste innsatsledere ved distriktet (disse inngår i tallmaterialet over).

Ferieavviklingen 2011:

De operative seksjonene hadde i forbindelse med ferieavviklingen 2011 lagt seg på de samme retningslinjene som de foregående årene. Det var lagt stor vekt på at tjenestepersonene skulle få avvikle ferie etter eget ønske. Det samme gjaldt ledere i sentrale funksjoner. PHS studenter som nylig hadde avsluttet andre studieår ved politidistriktet, ble ansatt som midlertidige politibetjenter for å dekke opp bemanningen i ferien.

Personalomsorg:

Asker og Bærum politidistrikt hadde pr 22.juli 2011 en fast ansatt i bedriftshelsetjenesten. Vedkommende er psykiatrisk sykepleier og har mastergrad i psykisk helse (belastende hendelser i politiet) fra 2011. Hun har vært fast ansatt ved politidistriktet i 16 år. I tillegg har distriktet egen kollegastøtteordning (KSO) hvor også bedriftshelsetjenesten inngår. Den bestod av 15 medlemmer, hvorav 13 stk. pr 22.juli 2011 hadde formell utdanning gjennom KSO kurs.

Turnusordninger:

Deler av tjenestepersonene fra spanings og etterretningsseksjonen går på egen toskift tjenesteliste. Operativ seksjon, Asker politistasjon og Operativ seksjon, Bærum politistasjon går på treskifts tjenestelister. Operasjonssentralen går på egen treskifts tjenesteliste som er ganske lik Operativ seksjon, Bærum politistasjon sin liste.

4.1.3. Spørreundersøkelsen:

I forbindelse med evaluering av hendelsene den 22.juli.2011 ble det laget en spørreundersøkelse, ved hjelp av Survey Xact, for å si noe om Asker og Bærum politidistrikt sin generelle kompetanse, kapasitet og innsatsevne knyttet til uønskede og/eller ekstraordinære hendelser og kriser.

50 personer ved Asker og Bærum politidistrikt fikk undersøkelsen (N = 50), og disse har ulike funksjoner ved distriktet. Dette kan gi et mer representativt bilde av politidistriktet som igjen kan gi et representativt og realistisk bilde på kompetanse,

kapasitet og innsatsevne for å håndtere uønskede og/ eller ekstraordinære hendelser og kriser.

Utvalget av de spurte fordeler seg slik:

- PM eller PMs ledergruppe: 10 personer
- Operasjonsleder eller NK operasjonsleder: 12 personer
- Innsatsleder: 6 personer
- Leder/NK E1.10, E2.10, Tjenestekontor: 5 personer
- Fagleder hund, UEH leder HI Våpen: 3 personer
- SES: 6 personer
- Kriminalvakta: 4 personer
- Øvrige: 4 personer

Svarprosenten var 100 %, alle de 50 spurte har altså svart. Dette er veldig bra, og kan bidra til å gi et bilde på det spørreundersøkelsen ønsker å belyse. Spørreundersøkelsen bestod av 10 hovedspørsmål som igjen hadde diverse underspørsmål.

Hovedspørsmålene hadde et hovedtema (politiets beredskapssystem, ulike planverk, kompetanse, øvelser, kapasitet, innsatspersonellens turnusordninger og IKT-systemer), og delspørsmålene er igjen spørsmål knyttet til disse temaene. Videre ble det lagt inn fritekstbokser under mange av spørsmålene – totalt seks stykker – hvor de spurte kunne skrive inn ytterligere opplysninger.

Spørsmål 1: Politiets beredskapssystem (PBS).

Spørsmålet om politiets beredskapssystem (PBS) er tredelt. PBS I er håndbok utgitt av POD. Første versjon kom ut i 2007 og het ”Håndbok i krisehåndtering”. Andre versjon kom ut i 2011 og heter ”Retningslinjer for politiets beredskap”. PBS II er sentrale styringsdokumenter utgitt av POD, deriblant håndbok for innsatspersonell. PBS III (PBS web) er lokalt planverk, herunder tiltakskort.

a) ”Jeg er godt kjent med PBS I, ”retningslinjer for politiets beredskap”.

Distriktet som helhet ser ut til å ha god kjennskap til PBS I. Kjennskapen ser ut til å være best blant Operasjonsleder/NK operasjonsleder, Innsatslederne, Leder/NK E1.10, E2.10, Tjenestekontor, Fagleder hund, UEH-leder og HI våpen der alle de spurte mener denne er god. Kjennskapen til PBS I er noe mer variert blant de spurte fra gruppene

PM/PMs ledergruppe, SES, Kriminalvakta og Øvrige. Likevel tyder de samlede svarene fra de spurte at kjennskapen til PBS I ved Asker og Bærum politidistrikt er god.

b) ”Jeg er godt kjent med PBS II, POD sine styringsdokumenter”.

Blant de spurte ser det ut til at Asker og Bærum politidistrikt har relativ god kjennskap til PBS II. Mange har brukt svaralternativet ”verken eller”, og gjør det vanskeligere å si noe presist om kjennskapen. Likevel ser det altså ut til at PBS II er relativt godt kjent, og den ser ut å være best hos Fagleder hund, UEH-leder, H1 våpen og noe lavere hos SES, Øvrige og PM/PMs ledergruppe.

c) ”Jeg er godt kjent med PBS III, Lokalt planverk”.

Også her ser det ut til at kjennskapen til PBS III jevnt over er god blant de spurte i Asker og Bærum politidistrikt. Operasjonsleder/NK operasjonsleder, Innsatsledere, Leder/NK E1.10, E2.10, Tjenestekontor og Fagleder hund, UEH-leder, H1 våpen har alle en 100 % score på god kjennskap, mens PM/PMs ledergruppe, SES, Kriminalvakta og Øvrige er noe mer delt i kjennskapen til PBS III.

Spørsmål 2: Sett fra din funksjon, hvor godt kjent er du med planverket innenfor følgende områder:

a) Tiltakskort ”Eksploder, bomber og terror”.

Fra de to høyest prioriterte gruppene (Operasjonsleder/NK Operasjonsleder og Innsatsleder) svarer majoriteten at de har god kjennskap til planverket. De andre gruppene er noe mer sprikende i sine svar, men de fleste mener de har god kjennskap – unntaket er SES der kjennskapen til planverket er noe dårligere. Summa summarum ser det likevel ut å være god kjennskap blant de spurte til tiltakskortet ”Eksploder, bomber og terror” i politidistriktet.

b) Tiltakskort ”Skarpe oppdrag”.

Samlet sett ser det ut til at det er god kjennskap til dette planverket i Asker og Bærum politidistrikt. Innsatslederne og Fagleder hund, UEH-leder, HI våpen – begge fra den høyest prioriterte gruppa – ser ut å ha best kjennskap med en 100 % score på at de besitter svært god kjennskap. De andre gruppene scorer også høyt på god kjennskap, men SES og Kriminalvakta har en liten prosentandel som sier de har dårlig kjennskap.

c) Opprettelse og drift av Evakuerte- og pårørendesenter.

Samlet sett ser det ut til at kjennskapen til dette planverket er sprikende, både internt og mellom gruppene. Det er også mange som har benyttet svaralternativet ”verken eller”, og ”ikke aktuelt for meg” som gjør det vanskelig å vurdere. Kriminalvakta og Leder/NK E1.10, E2.10 og Tjenestekontor ser ut å ha høyest kjennskap, mens Operasjonsleder/NK operasjonsleder og Innsatslederne er noe mer varierte. PM/PMs ledergruppe ser ut til å kjenne planverket dårligst.

Spørsmål 3: Kompetanse (med kompetanse forstås i denne sammenheng kunnskap, ferdigheter og evner som kan anvendes til å utføre pålagte oppgaver).

a) ”Kompetansen ved min driftsenhet/seksjon er god nok til å håndtere den daglige driften”.

Samlet sett er det bred enighet om at kompetansen til å håndtere den daglige driften ved de enkelte enhetene/seksjonene er god, alle svarer ”godt” eller ”svært godt” på spørsmålet.

b) ”Kompetansen ved min driftsenhet/seksjon er god nok til å håndtere ekstraordinære hendelser i den daglige driften”.

Kort sagt og samlet sett svarer halvparten eller mer at kompetansen ved deres seksjon/driftsenhet er god nok for å håndtere ekstraordinære hendelser i daglig driften. Mange har imidlertid valgt svaralternativet ”verken eller” og gjør det vanskelig å trekke noen konklusjon i den ene eller andre retningen. Leder/NK E1.10, E2.10, Tjenestekontor, SES og Kriminalvakta ser ut å være mest enige i at kompetansen er god på deres seksjoner/driftsenheter, mens Operasjonsleder/NK operasjonsleder og Innsatsledere er noe mer splittet.

c) ”Kompetansen ved min driftsenhet/seksjon var god nok under ferieavviklingen 2011 til å håndtere den daglige driften”.

Samlet sett er det sprikende svar mellom gruppene, og i mange er det også intern uenighet. Innsatslederne er mest kritiske – alle de spurte mener kompetansen ikke var god nok. Operasjonsleder/NK operasjonsleder er splittet, det samme er SES. Blant Leder/NK E1.10, E2.10 Tjenestekontor har nesten alle svart ”verken eller” og gjør det vanskelig å si noe om deres oppfatning. Fra Kriminalvakta har derimot majoriteten

svart at kompetansen var god, og er den mest positive gruppa i synet på kompetanse under ferieavviklingen.

d) ”Kompetansen ved min driftsenhet/seksjon var god nok til å håndtere ekstraordinære hendelser under ferieavviklingen 2011”.

Det er noe variasjon i svarene, men jevnt over ser det ut til at majoriteten mener kompetansen ikke var god nok. Innsatslederne og Leder/NK E1.10, E2.10 og Tjenestekontor, er mest kritiske til at kompetansen ved deres seksjon/driftsenhet var god nok, mens Kriminalvakta også her er positive til at deres kompetanse var god. Jevnt over ser det likevel ut til at de fleste er kritiske til at kompetansen var god nok under sommerferieavviklingen for å håndtere ekstraordinære hendelser.

Spørsmål 4: Øvelser: ”Sett fra mitt ståsted/min funksjon har ABPD gjennomført tilstrekkelig med øvelser/kurs for å tilegne seg kompetanse innenfor følgende områder:

a) Stabsarbeid:

Samlet sett ser det ut til at de spurte mener det ikke har vært tilstrekkelig med øvelser/kurs innen stabsarbeid. Ingen av de ovennevnte gruppene sier seg enige i påstanden – alle er mer eller mindre uenige. Innsatslederne er også her mest kritiske – 100 % av de spurte er helt uenige i påstanden – men uenighet preger altså alle de ovennevnte gruppene. Det ser derfor ut til at det ikke har vært tilstrekkelig kursing/øvelser innen stabsarbeid i distriktet.

b) Bombeeksplosjoner:

Kort sagt mener majoriteten fra disse gruppene at det ikke har vært gjennomført nok kurs/øvelser. Innsatslederne er mest kritiske, men de resterende gruppene domineres også av uenighet. Ut fra svarene ser det dermed ut til at kursing/øvelser innen bombeeksplosjoner har vært mangelfull i distriktet.

c) Skarpe oppdrag ”skyting pågår”.

Samlet sett er enhetene splittet i sine syn, og i de høyest prioriterte gruppene har mange valgt svaralternativet ”verken eller” og gjør det vanskelig å si noe konkret. Kort sagt mener majoriteten blant Operasjonsledere/NK operasjonsleder og Innsatsledere at det ikke har vært tilstrekkelig med øvelser/kurs, mens de spurte fra Fagleder hund UEH-

leder, H1 våpen og SES derimot mener dette har vært tilstrekkelig. Gruppene er altså splittet.

d) Pårørendebehandling

Gruppene er noe splittet seg i mellom og internt, men i grove trekk kan se ut til at mange mener kursing/øvelser innen pårørendebehandling ikke har vært tilstrekkelig. Innsatslederne og Operasjonsleder/NK operasjonsleder er mest kritiske. De andre gruppene har også en stor andel som mener dette ikke har vært tilstrekkelig, mens noen mener det har vært tilstrekkelig. Det store bildet viser likevel at den dominerende oppfatningen er at det ikke har vært nok kurs/øvelser innen pårørendebehandling.

Spørsmål 5: Kapasitet (med kapasitet forstås i denne sammenheng ABPD sine evner - personell, utstyr og kompetanse – til å håndtere forskjellige typer hendelser).

a) ”Kapasiteten ved min driftsenhet/seksjon er god nok i den daglige driften”.

Majoriteten fra Operasjonsleder/NK operasjonsleder og Leder/NK E.10, E2.10 Tjenestekontor er enige i at kapasiteten ved deres seksjoner er god nok, mens majoriteten av Innsatslederne og SES er uenige. Kriminalvakta er splittet i to. Det ser altså ut å være ulike oppfatninger rundt kapasitet ved de ulike driftsenhetene/seksjonen.

b) ”Kapasiteten ved min driftsenhet/seksjon er god nok til å håndtere ekstraordinære hendelser i den daglige driften”.

Svarene varierer: Operasjonslederne/NK operasjonsleder er splittet i to – enige og uenige – noe splittet er også Leder/NK E.10, E2.10 og Tjenestekontor. Innsatslederne og SES stiller seg negative til egen driftsenhet/seksjon sin kapasitet, mens Kriminalvakta derimot er positive til egen kapasitet. Det er altså ulike oppfatninger mellom gruppene rundt kapasitet til å håndtere ekstraordinære hendelser/kriser.

c) ”Kapasiteten ved min driftsenhet/seksjon var god nok under ferieavviklingen 2011 til å håndtere den daglige driften”.

Det er noe intern uenighet, men det grove bildet er at mange av gruppene mener kapasiteten ikke var god nok. De mest negative er Innsatslederne, SES og Operasjonsleder/NK Operasjonsleder, mens Kriminalvakta er mest positive.

d) ”Kapasiteten ved min driftsenhet/seksjon var god nok til å håndtere ekstraordinære hendelser under ferieavviklingen 2011”.

Jevnt over ser det ut til at majoriteten mener kapasiteten ikke var god nok – dette dominerer alle gruppene med unntak av Kriminalvakta som er splittet. De mest kritiske er også her Innsatslederne, mens Kriminalvakta altså er mer positive. Det ser dermed ut til at kapasiteten ved Asker og Bærum politidistrikt ikke var god nok til å håndtere ekstraordinære hendelser under ferieavviklingen 2011.

Spørsmål 6: Innsatspersonell (IP-personell).

a) ”ABPD har tilstrekkelig tjenestepersoner i IP-kategori 3” (UEH/tjenestepersoner i utrykningsenheter).

Samlet sett er det ulike oppfatninger både internt og på tvers av gruppene, men hovedtendensen er at det ikke er tilstrekkelig. Operasjonsleder/NK Operasjonsleder, Innsatsleder og Fagleder hund UEH-leder, H1 våpen er splittet mellom enige og uenige. Leder/NK E.10, E2.10 og Tjenestekontor ser ut å være mest negative, mens SES ser ut til å være mest positive. Med andre ord: det ser ut å være delte meninger om hvorvidt det er tilstrekkelig med tjenestepersoner i IP-kategori 3, men det er en overvekt av de som mener dette ikke er tilstrekkelig.

b) ”Tjenestepersoner i IP-kategori 3 er hensiktsmessig fordelt på de ulike driftsenheter/seksjoner”.

I den prioriterte gruppa har mange valgt svaralternativet ”verken eller”, og gjør det vanskelig å si noe konkret. Kort sagt er det ulike svar både internt og mellom gruppene. Innsatslederne, Leder/NK E.10, E2.10, Tjenestekontor, Fagleder hund, UEH-leder og HI våpen ser ut å være mest negative til at det er en hensiktsmessig fordeling, mens SES ser ut å være mest positive. Svarene fra spørsmål 6 a og b viser sammen at det er ulike oppfatninger rundt både tilstrekkelighet og fordeling av tjenestepersoner i IP-kategori 3 i distriktet.

c) ”ABPD har tilstrekkelig tjenestepersoner i IP-kategori 4” (andre tjenestepersoner med våpengodkjenning).

Jevnt over ser det ut å være en majoritet som mener at det ikke er tilstrekkelig med tjenestepersoner i IP-kategori 4 i Asker og Bærum politidistrikt. Leder/NK E.10, E2.10, Tjenestekontor og Innsatslederne er mest negative, mens SES, Kriminalvakta og

Operasjonsleder/NK operasjonsleder har en liten gruppe som er enige. Likevel ser det ut til at det dominerer en uenighet i distriktet om hvorvidt det er tilstrekkelig med tjenestepersoner i denne kategorien.

d) ”Tjenestepersoner i IP-kategori 4 er hensiktsmessig fordelt på de ulike driftsenheter/seksjoner”.

Det er noen ulikheter i svarene, men grovt sett kan det se ut til at det er en enighet i at tjenestepersoner er hensiktsmessig fordelt. Enigheten er størst blant Fagleder hund UEH-leder og HI våpen. Mange har imidlertid svart ”verken eller”, og gjør det noe vanskelig å tolke svarene i noen bestemt retning. Sett sammen med svarene i spørsmål 5c kan det se ut til at mange mener det ikke er tilstrekkelig med tjenestepersoner i IP-kategori 4, men at disse er hensiktsmessig fordelt på de ulike driftsenhetene/seksjonene.

Spørsmål 7: Turnusordninger.

a) ”Seksjonen du tilhører har en hensiktsmessig turnusordning”.

Samlet sett ser det ut til at de som jobber turnus stort sett er fornøyde med sin seksjons turnusordning. Isolert sett ser altså turnusordningene ut til å fungere hensiktsmessig.

b) ”Turnusordningen ved de enkelte seksjoner er godt tilpasset hverandre”.

Jevnt over er det en dominerende oppfatning at turnusordningene ikke er godt tilpasset hverandre. Denne meningen er sterkest blant Innsatslederne og Leder/NK E.10, E2.10 og Tjenestekontor. Sett i sammenheng med spørsmål 6a ser det dermed ut til at turnusordningene fungerer bra isolert, men at disse er dårlig tilpasset hverandre.

Spørsmål 8: IKT systemer:

Hvor godt egnet mener du følgende systemer er for å kunne håndtere uønskede og/eller ekstraordinære hendelser eller kriser?

a) PO vaktjournal.

Det ser ut til at en majoritet av de spurte mener PO vaktjournal er et godt system for å håndtere uønskede og/eller ekstraordinære hendelser eller kriser, og Operasjonsleder/NK Operasjonsleder er mest fornøyde.

b) PO Plan (planverk/planoversikt tilknyttet PO).

Svarene spriker noe internt i gruppene, men samlet sett kan det se ut til at det er en overvekt av de som mener PO Plan ikke er et egnet system for å kunne håndtere uønskede og/eller ekstraordinære hendelser eller kriser.

c) PO Tiltaksbehandling.

Samlet sett ser det ut til å være noe ulik oppfatning internt mellom de to prioriterte gruppene (Operasjonsleder/NK operasjonsleder og Innsatsleder). Hovedtendensen er at Operasjonsleder/NK Operasjonsleder er relativt positive til PO Tiltaksbehandling mens Innsatslederne er noe mer negative.

d) ICCS (telefon og samband på operasjonssentralen).

Begge de to prioriterte gruppene (Operasjonsleder/NK operasjonsleder og Innsatsleder) mener ICCS er et godt system for å kunne håndtere uønskede og/eller ekstraordinære hendelser eller kriser – Operasjonslederne/NK operasjonsleder er mest fornøyde.

e) Geopol (elektronisk kartverktøy).

Begge de prioriterte gruppene (Operasjonsleder/NK operasjonsleder og Innsatsleder) har en relativt stor andel som har svart ”verken eller”, og gjør det vanskelig å si noe presist. Svarene til de to gruppene viser likevel at det er flere som stiller seg positive enn negative til Geopol.

f) PBS Web (elektronisk lokalt planverk, PBS II).

Blant Operasjonsleder/NK operasjonsleder er det stor enighet i at PBS Web er et godt system. Dette støttes også av de andre gruppene. PBS Web ser dermed ut å bli positivt ansett av de mest aktuelle brukerne.

g) Nasjonal varsling (system for alarmmelding).

Majoriteten av Operasjonsleder/NK operasjonsleder stiller seg positive til Nasjonal varsling, mens Innsatslederne i stor grad ikke tar stilling til spørsmålet, noe som gjør det vanskelig å si noe konkret om denne gruppas mening. De resterende svarene blant Innsatslederne er derimot negative til Nasjonal varsling.

h) DIR:

Blant den prioriterte svargruppa svarer veldig mange ”verken eller” og at spørsmålet ikke er aktuelt for dem. De resterende svarene er alle negative – altså at DIR ikke er et egnet system, og Innsatslederne er mest kritiske. Kriminalvakta er også splittet, men er noe mer positive til DIR enn de to andre gruppene.

i) SMS (varsling, mannskap).

Samlet sett har mange svart ”verken eller” på spørsmålet, men av de resterende svarene er det grove bildet en positiv holdning til egnetheten av sms. Innsatslederne er den mest positive gruppa.

j) TTA (verktøy for planlegging av turnus og tjeneste).

Blant de høyest prioriterte gruppene er det delt syn – Operasjonsleder/NK Operasjonsleder er relativt positive til TTA mens Leder/NK E1.10, E2.10, Tjenestekontor er mer negative. Innsatslederne og SES er også overveiende negative mens Kriminalvakta er mer positive. Med andre ord ser det altså ut å være blandede oppfatninger om egnetheten til TTA i Asker og Bærum politidistrikt.

4.1.4. Læringspunkter foreberedelsesfasen

På bakgrunn av spørreundersøkelsen og status pr. 22.juli 2011 kan læringspunktene oppsummeres som følger:

Kompetanse:

På generelt grunnlag kan det virke som om kompetansen er god nok til å håndtere den daglige driften. Hvis det skulle oppstå ekstraordinære hendelser kan det se ut som om kompetansen er noe lavere. Det er gjennomført øvelser innenfor temaet ”Skarpe oppdrag/skyting pågår”, men ikke innenfor temaet ” Eksplosiver, bombetrussel og terrorbomber”. Det kan allikevel se ut til at det ikke er gjennomført nok øvelser innenfor temaet ”Skarpe oppdrag/skyting pågår”.

Det kan virke som om kunnskapen rundt innholdet i PBS I er relativt godt kjent, og noe bedre enn kjennskapen til PBS II. Når det gjelder kjennskapen til PBS III (web) ser denne ut til å være svært god blant operativt mannskap. Planverket er allikevel mangelfullt da flere fagområder mangler planer/tiltakskort.

Kompetansen til staben ved politidistriktet er ikke god nok. Kun en av de faste stabsmedlemmene har stabskurs. Det har heller ikke vært noen tradisjon for å bruke stab som organisasjonsform ved ekstraordinære hendelser. Staben har således heller ingen erfaringer med ledelse og koordinering av ekstraordinære hendelser.

Kapasitet:

På generelt grunnlag kan det virke som om synet på Asker og Bærum politidistrikt sin kapasitet er noe delt i den daglige driften, hvis man kun legger avkrysningsdelen i spørreundersøkelsen til grunn. I hovedsak mener Innsatslederne og SES at kapasiteten ikke er god nok i den daglige driften, mens de øvrige respondentene er noe delt i sitt syn.

I forbindelse med ferieavviklingen 2011 er derimot flertallet av de spurte negative til kapasiteten ved Asker og Bærum politidistrikt. Det samme gjelder ved ekstraordinære hendelser.

I fritekstfeltet har 21 respondenter kommentert kapasiteten. Disse fordeler seg mellom alle gruppene, men det er flest kommentarer fra de operative seksjonene.

Kommentarene er jevnt over negative med tanke på kapasiteten. Respondentene gir klart uttrykk for at mannskapsmangelen fører til dårligere beredskap og at de knapt klarer å ta unna de dagligdagse gjøremålene. Dette forsterker seg ved ekstraordinære hendelser.

Innsatsevne:

Ut fra pkt. 4.1.2 og pkt. 4.1.3 ser det ut til at kompetansen er god ved politidistriktet, kapasiteten noe svakere og at innsatsevnen totalt sett ikke er god nok på grunn av mannskapsmangel ved de operative seksjonene. I forbindelse med ferieperioden 2011 ble innsatsevnen ytterligere svekket.

En av respondentene har oppsummert dette på følgende måte, beskrivelsen ser ut til å passe godt med de andre kommentarene: *"Det er ikke kompetansen som er den største mangelvaren, men antall tjenestemenn"*.

Turnusordninger:

I følge spørreundersøkelsen ser det ut til at de enkelte seksjonene isolert sett er fornøyd med sine tjenestelister, men at de ikke er godt nok tilpasset hverandre.

I fritekstkommentarene har 17 respondenter kommentert turnusordningen.

Hovedinntrykket er at listene ikke harmonerer med hverandre og det er flere ulemper knyttet til ulike oppmøtetider i helgene. I tillegg nevnes manglende tilhørighet til en fast divisjon/Operasjonsleder/Innsatsleder også som en ulempe.

I forbindelse med intervjuene ble arbeidstidsbestemmelsene også nevnt som en begrensende faktor knyttet til gode turnusordninger.

Ferieavvikling:

I forbindelse med ferieavviklingen 2011 ble det ansatt midlertidige politibetjenter som nylig hadde avsluttet andre studieår ved politidistriktet. Disse tjenestepersonene hadde ikke våpengodkjenning. Siden de var studenter under utdanning, må man derfor kunne legge til grunn at deres kompetanse var lavere enn ferdig utdannede tjenestepersoner sin kompetanse. Fem av seks faste innsatsledere avviklet ferie i samme periode, samt at mange ledere i sentrale nøkkelfunksjoner avviklet ferie i samme periode.

4.2. Gjennomføringsfasen

Denne fasen omhandler tiden fra fredag den 22. juli 2011, kl. 15.45 frem til mandag 25. juli 2011, kl. 00.00. Opplysningene nedenfor baserer seg på intervju gjort med tjenestepersoner som var på jobb i dette tidsrommet.

Det var følgende bemanning ved Asker og Bærum politidistrikt, fredag den 22.juli 2011 kl. 15.45:

- Operasjonssentralen: Det var to tjenestepersoner, en Operasjonsleder og en operatør.
- Innsatspersonell: Det var fem tjenestepersoner i kategori 4 og en midlertidig politibetjent.
- Kriminalvakta: Det var to tjenestepersoner, en i kategori 4 og en leder.

4.2.1. Meldingsfasen

Da Operasjonssentralen i Asker og Bærum ble kjent med bomben i Oslo kl. 15.45, fikk de kort tid etter kontakt med Operasjonssentralen i Oslo på telefon.

Etter samtalen satt Operasjonsleder igjen med en forståelse av at Oslo politidistrikt ikke trengte bistand på dette tidspunktet, men det ville komme på et senere tidspunkt. I samtalen ble det nevnt en bil (VH 24605), som kunne settes i sammenheng med bombeeksplosjonen. Opplysninger om denne bilen ble derfor kommunisert til patruljene via telefon og samband, og patruljene fikk beskjed om å holde utkikk etter bilen. To av de tre patruljene var opptatt med andre oppdrag, disse ble ikke avbrutt.

Selv om det ikke var kommet en formell anmodning om bistand fra Oslo politidistrikt enda, vurderte Operasjonsleder det som sannsynlig at det ville komme en slik anmodning ved et senere tidspunkt. Hun startet derfor arbeidet med å kartlegge hvilke mannskap som var tilgjengelig.

En av lederne på Operativ seksjon (ass. P4), som hadde gått hjem for dagen, ble oppringt av Operasjonsleder og orientert om hendelsen i Oslo. Samme tjenesteperson ringte igjen til leder av Operativ seksjon ved Bærum politistasjon (P1), som for øvrig var på ferie, for å få hjelp til kartleggingen/varsling og evt. innkalling av mannskap. Begge to møtte på jobb ca kl. 17.15 og startet med kartleggingen. I forbindelse med kartleggingen ble det brukt et sms varslingssystem som står i operativ sone. Dette varslingssystemet er installert på en frittstående internett pc.

Fungerende politimester og fungerende leder av Bærum politistasjon var fortsatt på jobb da opplysningene om bombeeksplosjonen ble kjent for operasjonssentralen. De fikk informasjon om hendelsen da de gikk innom operasjonssentralen. Operasjonsleder anså således at politidistriktets ledelse og stab var varslet.

Stabssjef og assisterende stabssjef var begge to på ferie den 22.juli 2011. Via media hadde de fått med seg bombeeksplosjonen i Regjeringskvartalet. Begge to forsøkte å ringe til Operasjonssentralen, men fikk ikke kontakt. Etter å ha konferert på telefon, avtalte de at assisterende stabssjef skulle møte på jobb da han hadde kortest reisevei. Han møtte på jobb ca kl. 18.25.

Ca kl. 17.10 fikk Operasjonssentralen en telefon fra Politidirektoratet med spørsmål om hvor mange operative tjenestepersoner, etterforskere og kriminalteknikere som kunne møte på kort varsel i Oslo for å bistå. Deler av denne kartleggingen var allerede gjort, og ca. kl. 17.35 meldte Operasjonssentralen tilbake til Politidirektoratet at Asker og Bærum politidistrikt kunne stille med 8-10 operative tjenestepersoner.

Ca kl. 17.45 ble Operasjonssentralen i Asker og Bærum oppringt av Operasjonssentralen i Nordre Buskerud Politidistrikt. Meldingen gikk på at det var skyting på Utøya, at flere personer skulle ligge nede og at det var gitt bevæpning på oppdraget. Etter samtalen hadde operatøren i Asker og Bærum politidistrikt et inntrykk av at flere personer var skutt, men ikke hva slags bistand Nordre Buskerud politidistrikt ønsket av Asker og Bærum politidistrikt. Det ble forsøkt å ringe tilbake flere ganger for å få klarhet i situasjonen og eventuelt bistandsbehov, men det ble ikke oppnådd kontakt før flere timer senere.

Kl. 17.52 loggførte operasjonssentralen sin første melding angående forholdet på Utøya. I tiden forut for denne loggføringen, hadde Operasjonssentralen mottatt en rekke nødsamtaler fra ungdom som befant seg på Sandvika Storsenter og Sandvika sentrum. Flere av nødsamtalene var også fra foreldre som hadde sine barn på Utøya. Meldingene gikk på at det var skyting på Utøya, at flere personer lå nede og at det var observert en mann med automatgevær. Dette ble kommunisert til patruljene via sambandet.

Etter de første nødsamtalene satt Operasjonssentralen igjen med et inntrykk av at flere personer var skutt, men var på ingen måte klar over omfanget av hendelsen. To av de tre patruljene i distriktet var opptatt med andre oppdrag. Den ene patruljen, en hundepatrulje, var akkurat blitt frigjort fra et psykiatrioppdrag da de ca kl. 17.55 fikk melding fra Operasjonssentralen om forholdet på Utøya. Hundepatruljen var klar over at de brukte en annen type samband i Nordre Buskerud politidistrikt. De reiste derfor innom politihuset i Sandvika og hentet analogt samband før de satte kursen mot E-16 for å observere og iverksette sperring.

Hva gjelder Nasjonal varsling fikk ikke Operasjonssentralen i Asker og Bærum politidistrikt noen av meldingene som ble sendt før 23.juli 2011, ca kl. 00.00.

I forbindelse med en telefonsamtale mellom Søndre Buskerud politidistrikt og Asker og Bærum politidistrikt sent på kvelden den 22. juli, kom det frem at Søndre Buskerud politidistrikt hadde mottatt slik varsling. Intern testing av systemet ble foretatt kl. 23.16, systemet fungerte. Assisterende stabssjef ringte derfor til Desken på Kripos og foretok testing av systemet mot Kripos den 23. juli, kl. 00.14. Forståelsen som assisterende stabssjef hadde etter testingen var at Asker og Bærum politidistrikt var lagt inn med feil mailadresse hos Kripos. Etter testingen med Kripos ble feilen utbedret, og systemet fungerte. I ettertid har lokalt evalueringsutvalg undersøkt pc'n for Nasjonal varsling. I fellesmappen ser det ut til å ligge alarmmeldinger for hvert enkelt distrikt. Asker og Bærum sin mappe er tom, mens det i mange andre distrikt fortsatt ligger meldinger fra 22.juli 2011. Dette styrket troen på at det har vært lagt inn feil i mailadresse fra Kripos sin side.

4.2.2. Aksjonsfasen

Etter at meldingen om bombeeksplosjonen i Oslo var blitt kjent for Operasjonssentralen i Asker og Bærum, var fokuset rettet mot å skaffe tjenestemenn for en fremtidig bistand til Oslo. Dette endret seg da man ble kjent med hendelsen på Utøya. Asker og Bærum politidistrikt hadde derfor ingen avgivelser til Oslo den første helgen, men omfattende bistand til Nordre Buskerud politidistrikt.

Operasjonssentralen:

Operasjonssentralen var bemannet med Operasjonslederen og en operatør den 22. juli 2011, kl. 15.45. Da bomben i Oslo ble kjent i media var det en NK Operasjonsleder som ringte til Operasjonssentralen i Asker og Bærum for å tilby seg å stille på jobb. Etter en stund ringte Operasjonssentralen tilbake og ba henne møte.

Operasjonssentralen ble således styrket med en tjenesteperson (NK operasjonsleder) ca kl. 17.30, og ytterligere en avløser/operatør ca kl. 20.30 som en følge av hendelsen på Utøya.

I startfasen var det svært hektisk, se pkt. 2.3. Når det gjelder bruk av IKT-verktøy, har tjenestepersonene på Operasjonssentralen gjort seg følgende betraktninger:

PO:

Det ble opprettet to logger, en for bombeeksplosjonen i Oslo og en for skytingen på Utøya, noe som skapte litt forvirring i loggføringen. Nye operatører som kom til måtte derfor lese seg opp på to logger. Føring i sanntid var vanskelig innledningsvis og er tidligere beskrevet i pkt. 2.3. Etter hvert kom man over i en fase hvor loggføring i sanntid lot seg gjøre. Po-plan ble ikke benyttet, mens Po-tiltaksbehandling ble benyttet i en viss grad knyttet til varslinger.

Geopol:

Dette kartverktøyet er lite egnet som et detaljkart. Kartverket er heller ikke oppdatert. Det fremstår som dårlig når man skal bruke det utenfor det ordinære vegnettet, for eksempel i utmark og på sjøen. Derimot fremheves det at VTS-delen fungerer godt da man har god oversikt over ressursene i politidistriktet.

ICCS (Telefoni og samband på operasjonssentralen):

Dette fungerte meget godt, gjelder spesielt hurtigknappene, telefonhistorikken og muligheten til å lytte på samband og telefontrafikken den siste timen slik at man kan få verifisert kritisk informasjon. En feil som ligger i systemet er at man må ringe to ganger til hver mobiltelefon. Ved det første forsøket settes man direkte over til abonnentens personsvar. Ved forsøk nr. 2 ringer det hos abonnenten på vanlig måte.

Samband:

Dette fungerte godt i eget distrikt, men Operasjonssentralen hadde ingen mulighet til å lytte på Nordre Buskerud politidistrikt sin arbeidskanal da Nordre Buskerud politidistrikt bruker analogt samband. Hadde Nordre Buskerud politidistrikt hatt Nødnett, slik som Asker og Bærum politidistrikt har, ville Operasjonssentralen hatt mulighet til å lytte på deres arbeidskanal og selv kunne dannet seg et bilde av situasjonen.

PBS Web (PBS III):

Dette ble ikke benyttet under hendelsene, men kjennskapen til systemet er god.

Plassering av IKT-verktøy på operasjonssentralen:

IKT-verktøy man ikke har integrert på arbeidspulten er det lett å glemme når det blir hektisk. I den forbindelse fremheves Nasjonal varsling som et system som ikke er integrert på arbeidspulten. Dette er en frittstående pc som ikke er knyttet til noen arbeidspult på Operasjonssentralen.

IKT-utstyr som ikke fungerte:

Internett fungerte ikke på Operasjonslederen sin arbeidspult om kvelden den 22. juli 2011. Mye informasjon ble publisert av media, noe Operasjonslederen var avskåret fra å kunne lese. To av skjermene på veggen i front (storskjerm) var ute av funksjon. Visning av kart og oppdrag lot seg derfor ikke vise på en optimal måte.

Første patrulje sendt til Nordre Buskerud politidistrikt:

Som tidligere nevnt ble hundepatruljen avløst i forbindelse med et psykiatrioppdrag ca kl. 17.50. Parallelt med dette fikk de melding over sambandet om at det var observert en mann med automatvåpen på Utøya, og at det flere personer lå nede. De forstod ikke helt omfanget av hendelsen på dette tidspunkt, men iførte seg verneutstyr (TTV) og bevæpnet seg etter ordre PM.

De valgte å kjøre ned til politistasjonen i Sandvika for å hente analogt samband og gjøre seg kjent med hvor Utøya var via Geopol på Operasjonssentralen. Operasjonssentralen ønsket ikke å sende de direkte til Utøya til å begynne med, da de ikke hadde oppnådd tilfredsstillende dialog med Operasjonssentralen i Nordre Buskerud politidistrikt. De ble derfor bedt om å opprette observasjonspost på E-16.

Hundepatruljen ble etter hvert avløst på E-16 og sendt til Nordre Buskerud politidistrikt ca kl. 18.30. Bakgrunnen for dette var at Operasjonssentralen fikk beskjed via Oslo politidistrikt om at Beredskapstroppen var på vei. Operasjonslederen vurderte det da slik at det var et mottaksapparat tilstede i Nordre Buskerud politidistrikt.

Hundepatruljen reiste deretter direkte til Utøya fergeleie. Hundeføreren ble med over til Utøya for å søke etter eventuelt flere gjerningsmenn, mens den andre tjenestemannen ble igjen på landsiden for å ta i mot skadde og evakuerte. Han ble senere på kvelden og gjennom natten med på søk og vakthold på Utøya.

Det vil bestandig være en vurdering hvorvidt man skal sende bevæpnede politiressurser ut av eget politidistrikt for å bistå andre distrikter, spesielt når man ikke har hatt en klar og tydelig dialog med det andre politidistriktet i forkant. I denne konkrete saken vurderte Operasjonslederen innledningsvis at hundepatruljen skulle holdes igjen i eget distrikt da man ikke hadde oppnådd god dialog med Nordre Buskerud politidistrikt. De ble allikevel, ut i fra taktiske vurderinger, bedt om å opprette en observasjonspost på E-16.

Opprettelse av samle plass (pårørendesenter) på Thon hotell Sandvika:

Operasjonssentralen ønsket å samle alle AUF'ere som ringte inn på ett sted, da de gav uttrykk for at de ikke torde å reise tilbake til Utøya. I tillegg ønsket Operasjonssentralen denne samlingen for at politiet kunne skaffe seg informasjon om hendelsen på Utøya. Thon hotell ble valgt som samlingssted. Dette er et objekt som på forhånd er utpekt for etablering av evakuerte/pårørendesenter ved Asker og Bærum politidistrikt. Dette stedet er godt kjent og innarbeidet ved politidistriktet.

En tjenesteperson (sommervikar som var ferdig med 2. studieår på PHS) møtte på jobb kl. 17.45 og ble raskt sendt til Thon hotell Sandvika. Hun var uniformert og reiste alene til hotellet. Hun skulle i utgangspunktet få bistand av Kriminalvakta, men de ble samtidig opptatt med avhør av sentrale vitner.

Hun dro til hotellet med oppdrag om å etablere et pårørende senter. Dette ble ikke kommunisert til henne via Operasjonssentralen, men via en leder fra operativ seksjon.

Til å begynne med var det kun et fåtall med ungdommer som var samlet på stedet. Stemningen var rolig til å begynne med, men eskalerte voldsomt etter hvert som antall pårørende økte. Dette var pårørende som ikke hadde blitt sluppet gjennom sperringene på E-16.

Det ble etter hvert svært hektisk og en noe amper stemning på hotellet. De pårørende ønsket informasjon om hva som hadde skjedd, men tjenestepersonen hadde ingen informasjon å gi. Hun forsøkte å registrere de som var på senteret, men hadde ingen gode hjelpemidler til dette, kun penn og papir. Hun gav også beskjed til Operasjonssentralen om at hun trengte bistand, men fikk ikke dette før et par timer

senere. Da ankom en tjenesteperson fra UP, han var sivilt antrukket da dette er hans arbeidsantrekk. De fortsatte med registreringen og forsøkte å skaffe seg en oversikt. Senteret ble ytterligere forsterket ved 22 tiden av en sivilkledd tjenesteperson fra Kriminalvakta. Alle tre ble opptatt med registrering, men på hver sin måte. De hadde ingen standardiserte skjemaer for føringen, hvilke opplysninger som skulle tas med etc.

Den uniformerte tjenestepersonen opplevde at alle henvendte seg til henne da hun var den eneste som var uniformert antrukket.

På ett tidspunkt ankom et kriseteam fra kommunen, bestående av 10-15 personer. De var godt synlige og gikk med vester, men politiets representanter opplevde de som passive og reagerte på at de ikke tok initiativ ovenfor ungdommen og de pårørende.

Samarbeidet med hotellet gikk meget bra. De var behjelpelige med å skaffe mat, drikke etc.

Arbeidet ved hotellet ble avsluttet ved midnatt og de pårørende ble gitt anledning til å reise videre til Sundvollen.

Avhør av vitner:

Det var flere personer fra Utøya som kom til politihuset i Sandvika. De som hadde tidskritisk informasjon om gjerningsmannen ble avhørt med en gang. Avhørene ble fortløpende fakset til Nordre Buskerud politidistrikt.

Etablering av Stab:

Fungerende politimester besluttet at stab skulle etableres fredag den 22.juli 2011 kl. 19.00. Til stede i staben den første kvelden var det totalt fem personer. Foruten PM var fire av disse faste stabsmedarbeidere eller faste stedfortredere. Siste person var seksjonsleder på Kriminalvaka. PST lokalt fikk inn en liaison i staben på et noe senere tidspunkt. Alle faste stabsmedlemmer med stedfortredere ble ikke varslet, men deres funksjon ble ivaretatt.

Innledningsvis var mangel på informasjon om hendelsene og trusselbildet den største utfordringen. Man fikk svært lite informasjon gjennom de ordinære informasjonskanalene til politiet, herunder lokalt PST.

Hovedfokuset til staben var innledningsvis å skaffe mannskap som skulle avgis Nordre Buskerud politidistrikt. Sms system for varsling ble brukt. Anmodningen om avgivelse av mannskap til Nordre Buskerud kom de første timene gjennom Politidirektoratet. Etter hvert som det ble etablert kontakt mellom staben i Nordre Buskerud politidistrikt og staben i Asker og Bærum politidistrikt, gikk bistandsanmodningene direkte mellom politidistriktene.

Sent på kvelden, fredag 22. juli 2011 fikk man kontakt med staben i Nordre Buskerud. De ønsket bistand i sin stab av personell som kunne bekle roller i P2 og P3 funksjonen. Assisterende P3 og en tjenesteperson fra Spaning og etterretningsseksjonen ble derfor avgitt til Nordre Buskerud politidistrikt ca kl. 23.00 for å bekle disse rollene. Etter at disse tjenestepersonene var på plass i Nordre Buskerud sin stab, ble informasjonsutvekslingen mellom politidistriktene vesentlig lettere. Disse tjenestepersonene var der frem til ca kl. 16.00 lørdag ettermiddag og startet på ny tjeneste i Nordre Buskerud politidistrikt søndag den 24. juli 2011, ca kl. 08.00.

Som en følge av hendelsene i Oslo og på Utøya, fikk staben flere utfordringer knyttet til håndtering av spesielle objekter bosatt i distriktet. I tillegg fikk politidistriktet noen utfordringer knyttet til henvendelser fra institusjoner som mente de trengte særskilt beskyttelse og trusselvurderinger.

Lørdag 23. juli 2011 ca kl. 17.00 anmodet Nordre Buskerud politidistrikt om at Asker og Bærum politidistrikt flyttet politibåten sin til Tyrifjorden og bemannet den gjennom hele døgnet. Dette ble iverksatt, og båten var på vannet ca kl. 20.00 - 21.00. Båten fra Asker og Bærum politidistrikt var avgitt til Nordre Buskerud politidistrikt frem til mandag 1. august 2011, ca kl. 15.00.

Staben ble avviklet mandag 25. juli 2011, kl. 00.00.

Hva gjelder bruk av IKT-verktøy har staben gjort seg følgende betraktninger:

PO: Alle stabsmedlemmene er ikke like fortrolig med systemet og mulighetene som ligger der da de ikke er brukere av annet enn "lesing av logg til daglig". Ved omfattende hendelser hvor loggen blir lang, er det vanskelig å holde oversikt. Det finnes ingen søkemuligheter i selve loggen.

TTA: Dette systemet fungerte etter intensjonen, men pga en del omlegginger i forbindelse med ferieavviklingen var det vanskelig å få den fulle og hele oversikten.

Stabslogg:

Denne ble opprettet i et Word dokument som igjen ble lagt på et begrenset område i mappestrukturen. Dette gjorde at det kun var de faste medlemmene av staben og deres stedfortredere som hadde innsyn. Operasjonslederen og operatørene kunne derfor ikke lese stabsloggen, men måtte henvende seg til faste medlemmer for å få innsyn.

DIR:

Staben har generelt dårlig kunnskap om systemet.

Avgivelse av operativt personell til Nordre Buskerud politidistrikt:

I løpet av kvelden den 22. juli 2011 ble ytterligere åtte tjenstepersoner fra Asker og Bærum sendt til Nordre Buskerud politidistrikt. Alle åtte gjorde tjeneste på Utøya gjennom natten. Dette var seks tjenstepersoner kategori 4 og to tjenstepersoner kategori 3 (UEH).

Da de reiste fra Asker og Bærum politidistrikt var de kjent med at det var pågrepet en gjerningsmann. På vei til Utøya fikk de opplysninger om at det kunne være mellom 10 og 20 døde personer på Utøya. De fikk også beskjed via egen operasjonssentral at det kunne være flere gjerningsmenn. Det hele virket hektisk og det var vanskelig å få håndfast informasjon om oppdraget de var på vei til. Det tok tid å komme seg til oppmøtestedet som var Storøya, og ytterligere noe tid å komme seg over til Utøya. Da de ankom Utøya ble de tatt godt i mot og de fikk en god orientering om oppdraget av leder på stedet.

I løpet av kvelden og natten bistod mannskapene med søk og vakt hold på Utøya.

Hva gjelder utstyr har disse tjenestemennene gjort seg følgende betraktninger:

Godkjenninger:

To av tjenestepersonene var ikke godkjent på MP-5 og var således kun oppsatt med pistol.

Bekledning:

En av tjenestepersonene stilte i T-II antrekk da han ikke har fått utlevert feltuniform.

Verneutstyr:

Det tjenestetilpassede verneutstyret (TTV) fremhevs som meget bra.

Samband/telefoni:

Ca halvparten av tjenestepersonene brakte med seg analoge sambandssett til Utøya. De hadde derimot lite nytte av disse da de fort gikk tomme for strøm på batteriene. Samtlige hadde med seg mobiltelefon noe som fungerte bra.

Avgivelse til staben i Nordre Buskerud politidistrikt:

Som tidligere nevnt ble to tjenestepersoner avgitt til staben i Nordre Buskerud politidistrikt. Det var av forståelige grunner svært hektisk i staben til Nordre Buskerud politidistrikt.

Med bakgrunn av de utfordringene politidistriktet stod ovenfor, er den generelle oppfattelsen at det ble jobbet godt i staben i Nordre Buskerud politidistrikt. De var gode til å ta beslutninger, gode til å omstille seg og arbeidet også godt individuelt. De var flinke til å gjøre hverandre gode. Det ble gjort flere forsøk på gjennomføring av statusmøter underveis i oppdraget, men disse ble stadig avbrutt.

Stabssjef og Politimesteren var i store perioder i Politidirektoratet. Fravær av Stabssjef og Politimester i så lange perioder fremsto som noe uheldig.

Samarbeidet mellom Asker og Bærum politidistrikt og Nordre Buskerud politidistrikt ble svært bra etter at våre tjenestepersoner ankom staben i Nordre Buskerud. Dialogen forløp smertefritt mellom politidistriktene sine staber. Det at avgitt mannskap fra Asker

og Bærum politidistrikt også hadde et direkte kontaktpunkt i Nordre Buskerud politidistrikt sin stab, gjorde at kommunikasjonen gikk mye lettere.

Når det gjelder bruk av IKT-utstyr ved en slik avgivelse har våre tjenestepersoner gjort seg følgende betraktninger:

Innlogging i annet distrikt:

Den ene tjenestepersonen var klar over at hun kunne logge seg inn på Dash 2 da hun tidligere har jobbet en del utenfor eget distrikt. På den måten fikk hun de samme tilgangene som hun hadde i Asker og Bærum politidistrikt og maskinen jobbet raskt. Den andre tjenestepersonen var ikke klar over denne muligheten og forsøkte innlogging på vanlig måte. Systemet fungerte veldig tregt og han ga derfor opp innloggingsforsøket. Han fikk deretter jobbe på andre sine identiteter.

PO:

Tjenestepersonene fra Asker og Bærum politidistrikt hadde ikke adgang til Nordre Buskerud politidistrikt sin vaktjournal (PO), men fikk lese og skrive via andre sine innlogginger. En klar hemsko med systemer er at det ikke finnes muligheter til å søke i friteksten. Loggen ble etter hvert svært lang og uoversiktlig da den også ble benyttet som stabslogg.

Indicia:

Dette systemet fungerte godt.

Avgivelse til Evakuerte- og pårørendesenter (Sundvollen) i Nordre Buskerud politidistrikt:

Lørdag den 23.juli og søndag den 24.juli 2011 avga Asker og Bærum politidistrikt syv tjenestepersoner til Evakuerte- og pårørendesenter som var etablert på Sundvollen Hotell. Begge dager i tidsrommet 08.30 – 21.00.

Da de ankom hotellet manglet det et godt mottaksapparat. Mange av tjenestepersonene var erfarne etterforskere. Deres kompetanse ble aldri kartlagt og tjenestepersonene følte derfor at deres kapasitet ikke ble utnyttet godt nok. Unge uerfarne tjenestepersoner ble satt til å gjøre krevende arbeidsoppgaver, mens erfarne ledere med spesialkompetanse på blant annet barneavhør ble satt i objektsikring.

Det virket som om senteret manglet en overordnet struktur og ledelse. Det var ingen intern informasjon eller noen form for møtestruktur.

Det var ingen form for ensartet registrering ved senteret. Det ble for det meste brukt penn og papir, ingen standardiserte skjemaer. Det var ingen bærbare pc-er tilgjengelig. Etter hvert fikk de låne en gammel bærbar pc med dårlig programvare fra hotellet. Denne ble brukt til å registrere personer som forlot hotellet. Det viste seg da at dette var første gang enkelte overhode ble registrert. Kripos, som ankom senteret lørdag den 23.juli om kvelden, drev for det meste med teknisk og taktisk etterforskning. De benyttet et eget registreringssystem.

Både lørdag den 23.juli og søndag den 24.juli ankom det offisielle besøk til hotellet. Dette fikk stort fokus, noe som igjen gikk ut over den viktige jobben som skulle gjøres med evakuerte og pårørende.

På senteret samarbeidet de med flere organisasjoner/mennesker. Røde Kors, prester og imamer fremheves i den forbindelse som svært medmenneskelige og profesjonelle aktører. Samarbeidet med Kripos var også godt sett med våre tjenestepersoners øyne.

Til tross for manglende struktur og ledelse følte tjenestepersonene at de hadde gjort en viktig jobb. De fikk mange gode tilbakemeldinger fra evakuerte og pårørende på den jobben de hadde utført.

Informasjon og mediehåndtering:

Som bistandsdistrikt hadde Asker og Bærum lite henvendelser fra media.

Operasjonssentralen og stab anså ikke media som noen utfordring. Stab besluttet tidlig at man ikke skulle svare på medias henvendelser, men be dem om å ta kontakt med de politidistriktene som var direkte berørt. Mannskap som var avgitt til Evakuert- og pårørendesenteret på Sundvollen hotell hadde en del kontakt med media, og fortalte under intervjuene at pressen i det store og hele forholdt seg til de pålegg som ble gitt.

Respondentene gir samlet sett inntrykk av at de kjenner til lokal media innstruks, og vet hvem som kan uttale seg til pressen.

4.2.3. Nedtrappingsfasen

Staben i Asker og Bærum politidistrikt ble lagt ned natt til mandag 25.juli 2011. Grunnen til dette var at det ikke lenger var like stort behov for vår bistand til Nordre Buskerud politidistrikt. Resten av bistanden ble håndtert av den ordinære linjeledelsen.

4.2.4. Læringspunkter gjennomføringsfasen

Varslinger:

Varslinger ser ut til å ha fungert på en god måte den 22. juli 2011. Ledelsen ved politidistriktet ble raskt orientert om hendelsen og kunne iverksette ytterligere tiltak for å øke bemanningen.

Operasjonssentralen:

Samarbeidet på Operasjonssentralen ser ut til å ha fungert på en god måte i gjennomføringsfasen. Det er viktig å styrke bemanningen på et så tidlig tidspunkt som mulig når man blir kjent med hendelser som blir omfattende og kan strekke ut i tid. Viktige meldinger som berører alle patruljer i distriktet bør leses ut som en 98 melding. Dette for å sikre seg at alle patruljer som befinner seg i/jobber i distriktet får samme informasjon. Loggføring i sanntid er utfordrende når det blir mye å gjøre, en bevisst holdning til dette er viktig.

Opprettelse av samleplass (pårørendesenter) på Thon hotell Sandvika:

Thon hotell var i utgangspunktet tenkt som en samleplass for noen få AUF'ere, men utviklet seg til å bli et pårørendesenter i en periode frem til midnatt. Sett i lys av dette burde senteret ha blitt styrket på et langt tidligere tidspunkt, og en erfaren tjenesteperson burde ha vært utpekt som leder og sendt til hotellet når tilstrømningen økte. Dette ansvaret bør ikke en så uerfaren tjenesteperson få.

Standardiserte registreringsblanketter burde ha vært utarbeidet og egnet datautstyr tilgjengelig. Det finnes ikke detaljplaner for opprettelse og drift av evakuerte- og pårørendesenter ved politidistriktet, kun samarbeidsavtaler med Sivilforsvaret og kommunene.

Personell som gjør tjeneste på evakuerte- og pårørendesenter bør være uniformert.

Samarbeidet med Thon hotell fungerte meget bra.

Stab:

Det at stab ble etablert på et så tidlig tidspunkt synes å ha vært en god avgjørelse. Dette avlastet Operasjonssentralen gjennom helgen. Alle stabsmedlemmene burde derimot ha vært varslet og bedt om å møte fredag kveld. Stabsloggen burde ha ligget i en mappe som var åpen for alle. Staben bør øves oftere.

Våpen og utstyr:

Lykt påmontert et og to-håndsvåpen fremheves som et meget godt hjelpemiddel. Bekledning i forbindelse med tjeneste utendørs har derimot et forbedringspotensial.

IKT-utstyr:

PO er ikke egnet som vaktjournal ved store og komplekse hendelser, spesielt ikke i forbindelse med hendelser hvor flere politidistrikt er involvert. Det finnes ikke muligheter til å se et annet distrikt sin vaktjournal i sanntid. PAL PO oppdateres ikke mer enn en gang i døgnet. Det finnes heller ikke søkemuligheter i fritekst i PO. En av respondentene fra spørreundersøkelsen har beskrevet PO på følgende måte: *”PO ble laget for OL 1994. IKT-verden har gått framover siden da. Kan vel ikke si det samme om PO. Jo, det har vært oppgraderinger og tilpassinger siden da, men det blir litt som å stadig oppgradere en Ford Sierra 1994 mod. og fortsatt bruke den i tjeneste i 2011”*.

4.3. Etterarbeidsfasen

Denne fasen omhandler tiden fra mandag den 25. juli 2011, kl. 00.00 frem til mandag 15. august 2011, kl. 00.00. Opplysningene nedenfor baserer seg på intervju gjort med ansatte som var på jobb i dette tidsrommet. Enkelte temaer vil også berøre gjennomføringsfasen da det var en flytende overgang til etterarbeidsfasen. Dette gjelder spesielt personalomsorgsarbeidet og arbeidet med de pårørende.

Politibåten var som tidligere nevnt avgitt til Nordre Buskerud politidistrikt for å gjøre tjeneste på Tyrifjorden. Asker og Bærum politidistrikt bemannet båten frem til mandag 1. august 2011, ca kl. 15.00.

I forbindelse med vakt hold i Regjeringskvartalet avga Asker og Bærum politidistrikt seks tjenestepersoner i tidsrommet onsdag 27.juli – onsdag 3. august 2011.

4.3.1. Rammer: Lover, forskrifter, direktiver, retningslinjer, planverk

Det lokale evalueringsutvalget har lagt til grunn det lokale planverket for personalomsorg, se vedlegg 21 og 22.

4.3.2. Asker og Bærum politidistrikt

Arbeid med pårørende:

En tjenesteperson ble søndag den 24.juli 2011, i kraft av sin funksjon, utnevnt som politiets representant i Helsedirektoratet. Dette er en egen nasjonal gruppe som vil være i funksjon et år fremover. Samme tjenesteperson er også pårørendekontakt ved politidistriktet. Som en følge av dette ble det utpekt en ny pårørendekontakt for familien til den etterlatte som var bosatt i politidistriktet.

Verken den faste pårørendekontakten eller tjenestepersonen som i dette tilfelle ble utpekt har noen formell utdanning/opplæring i arbeid med pårørende. De har derimot lang erfaring som etterforskere, og har i den forbindelse hatt mye kontakt med pårørende i store tunge straffesaker.

Personalomsorg:

Bedriftshelsetjenesten og KSO ble varslet fredag den 22.juli ca kl. 22.30. Den første tjenestemannen som returnerte fra Utøya lørdag den 23.juli tidlig om morgenen ble møtt av en representant fra staben og KSO. De hadde en gjennomgang av hendelsen før tjenestemannen reiste hjem. Ca kl 09.00 ble det gjennomført en debrief/defuse med den første gruppen som returnerte fra Utøya. Tilstede her var bedriftshelsetjenesten og KSO. Det ble ikke gjennomført flere formelle samlinger i regi av KSO lørdag den 23.juli eller søndag den 24.juli 2011. Mannskap som reiste til eller ankom fra tjeneste i Nordre Buskerud politidistrikt i denne perioden ble derimot møtt av representanter fra staben. Det ble i den forbindelse gjennomført gruppesamtaler med alle.

I resten av evalueringsperioden ble det gjennomført 6 organiserte samlinger i regi av/ i samråd med bedriftshelsetjenesten og KSO. Ved en av samlingene, onsdag den 27.juli, hadde man i tillegg knyttet til seg en psykolog.

Enkelte tjenestepersoner har gitt uttrykk for at det var vanskelig å måtte gjøre ordinær tjeneste (med de forventninger det innebærer) dagen etter en så alvorlig hendelse. De hadde ønsket at de kunne blitt skjermet i større grad enn det de ble.

Det er også et fåtall tjenestepersoner som følte at de ikke fikk den oppfølgingen de ønsket.

De aller fleste av tjenestepersonene har allikevel følt seg svært godt ivaretatt. Det at så mange fra staben/politidistriktets ledelse var til stede og ”brydde seg” fremheves som veldig positivt. Det samme gjelder bedriftshelsetjenestens tilstedeværelse, tilnærming til de involverte, og omsorgen hun viste i perioden etter. I den forbindelse fremheves det som spesielt positivt at man hadde et kjent ansikt å forholde seg til.

4.3.3. Læringspunkter etterarbeidsfasen

Arbeid med pårørende:

Dette ser ut til å være godt ivaretatt ved Asker og Bærum politidistrikt. Erfarne og dyktige tjenestepersoner ble benyttet i arbeidet knyttet til de pårørende. Formell utdanning innenfor fagfeltet fremheves allikevel som et savn og bør settes i system.

Personalomsorg:

Det at distriktet har en fast ansatt i bedriftshelsetjenesten ser ut til å ha vært et suksesskriterium. Det samme gjelder en velfungerende KSO ordning. Stabens tilstedeværelse og synlighet når tjenestepersonene kom tilbake etter endt tjeneste i Nordre Buskerud politidistrikt fremheves også som positivt.

5. Samlet vurdering og forslag til endringer

På bakgrunn av evalueringen er vårt inntrykk at Asker og Bærum politidistrikt, i sin rolle som bistandsdistrikt, løste oppgaven på en god måte.

Det vil alltid være mulig å forbedre seg. Nedenfor er det derfor skissert en del punkter hvor vi mener Asker og Bærum politidistrikt har et forbedringspotensiale knyttet til håndteringen av ekstraordinære hendelser og kriser. Punktene er todelt, forslag til tiltak er således viktigere å få gjennomført enn punktene det bør sees nærmere på.

Forslag til tiltak ved Asker og Bærum politidistrikt:

- Politidistriktets stab må øves mer.
- Det må knyttes mer innsatspersonell til de operative seksjonene ved Asker politistasjon og Bærum politistasjon.
- Det må utarbeides tiltakskort for opprettelse og drift av evakuerte- og pårørendesenter.

Følgende punkter bør sees nærmere på:

- Det bør utarbeides flere tiltakskort/planer som publiseres i PBS III (web).
- Det bør utarbeides en bedre plan for fremtidig ferieavvikling og det bør i den forbindelse benyttes sommervikarer som har vitnemål med bestått eksamen fra Politihøgskolen.
- Det bør vurderes å avsette mer enn ett årsverk til beredskapsplanlegging.
- Det bør gjennomføres kursing og øvelser innenfor fagfeltet "Eksploder, bombetrussel og terrorbomber".
- Det bør gjennomføres bedre kursing og flere øvelser innenfor fagfeltet "Skarpe oppdrag/skyting pågår".
- Politidistriktets turnusordninger bør gjennomgås for å se om det er mulig å tilpasse de enkelte listene bedre til hverandre.
- Det bør foretas en grundig gjennomgang av IKT-utstyret sin plassering på Operasjonssentralen. Dette gjelder spesielt Nasjonal varsling og tilgang til stabilt Internett utenom politinettet.
- Politidistriktet bør øve påtrykk overfor Politidirektoratet/Politihøgskolen slik at det blir utarbeidet et utdanningsprogram innenfor fagfeltet politiets pårørendehåndtering.
- Samtlige tjenestepersoner som utfører ordenstjeneste i turnus bør få utlevert Gore-tex feltantrekk.

Vedlegg

- 1: Tidslinje med de viktigste hendelsene i Asker og Bærum politidistrikt.
- 2: Po-logg vedrørende bombeeksplosjonen i regjeringskvartalet.
- 3: Po-logg vedrørende skyting på Utøya.
- 4: Stabslogg.
- 5: Telefontrafikk på ICCS -22.juli.2011 i tidsrommet 15.00 til 23.00.
- 6: Momentliste til intervjuet, Operasjonssentralen.
- 7: Momentliste til intervjuet, første patrulje til NBPD.
- 8: Momentliste til intervjuet, samleplass for pårørende Thon hotell, Sandvika.
- 9: Momentliste til intervjuet, Kriminalvakta og pårørendekontakter.
- 10: Momentliste til intervjuet, stab Asker og Bærum politidistrikt.
- 11: Momentliste til intervjuet, øvrig innsatspersonell til NBPD.
- 12: Momentliste til intervjuet, avgivelse stab NBPD.
- 13: Momentliste til intervjuet, Evakuerte- og pårørendesenter Sundvollen hotell.
- 14: Momentlister til intervjuet, personalomsorgsarbeidet.
- 15: Spørreundersøkelsen, oversikt.
- 16: Spørreundersøkelsen, fritekstfeltene.
- 17: Analyse av spørreundersøkelsen.
- 18: Politimesterens disponeringsskriv 2011, Asker og Bærum.
- 19: Tiltakskort Eksplosiver, bombetrussel og terrorbomber.
- 20: Tiltakskort Skarpe oppdrag
- 21: Instruks, ”Handlingsprosedyre etter belastende situasjoner”.
- 22: Tiltakskort etter belastende situasjoner.